

У відповідності до навчальних планів, вивчення курсу зоології передбачає велику кількість годин на самостійне опрацювання. Окрім цього, практично кожна лабораторна робота, екскурсія передбачає використання елементів самостійної роботи. [, с. 73]

Найвища складність процесу самостійної роботи на уроках зоології полягає в доведенні до учнів її принципів, та їх практичну реалізацію. Подолання цих складностей тісно пов'язане з вимогами до школярів самим знаходити послідовність виконання завдання, на основі різноманітних, відомих, а інколи і самостійно «відкритих» способів та прийомів самостійної діяльності. Ступінь відпрацювання прийомів і засобів самостійної діяльності і визначає легкість та складність вирішення учнями задачі, що поставлена перед ними. [2, 8, с. 22]

Література

1. Асаналиев М. К. Педагогические условия организации самостоятельной работы студентов. М., «Просвещение», 1988.
2. Брунгов Е.П., Малахова О.П. Самостоятельные работы учащихся по биологии. М., «Просвещение», 1984.
3. Вервес Ю.Г., Балан П.Г., Серебряков В.В. Біологія – 7, Київ: «Генеза».- 2002.
4. Гапон Э.В. Педагогические условия повышения эффективности самостоятельной работы школьников. М., «Просвещение», 1989.
5. Євдокімов О. В. Нові педагогічні технології організації навчання школярів. К., Рад. Школа, 1991.
6. Козаков В.Н. самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. К., « Высшая школа», 1990.
7. Корсунська В.М. Уроки загальної біології. Посібник для вчителів. К., рад. Школа, 1993.
8. «Моделі навчання» (для студентів педагогічних спеціальностей) / За ред. Т.С. Кашманової. Серія: навчально-методичні матеріали – Вип. 5. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002.

АГРАРНА ПІДГОТОВКА – СТРУКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦЯ З ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Оніпко В.В. (Полтава)

Розв'язання комплексу завдань підготовки сучасних спеціалістів – учителів природничих дисциплін в умовах реформування економіки та модернізації системи освіти України, її входження в світовий і європейський простір потребує підвищення якості й ефективності навчально виховного процесу, постійного ускладнення, вдумливого господарського підходу до викладання спеціальних дисциплін. Засвоєння технологій аграрного виробництва, необхідних для якісного забезпечення профільності середньої школи вимагає від сучасного вчителя природничих дисциплін докорінної реконструкції попередньої системи знань, цінностей, навичок, установок та підвищення професійної компетентності викладача.

За результатами дослідження пріоритетних проблем російської системи освіти серед причин, що гальмують реформування вищої школи, на недостатній рівень професіоналізму і компетентності управлінських кадрів припадає 24

% [4]. Водночас некомпетентність управлінців, за результатами соціологічного дослідження, стримує розвиток системи вищої освіти в Україні у більшій мірі (35,3 %), якщо порівнювати з результатами російського дослідження.

Компетентність різні автори розглядають у конкретному тлумаченні. У вузькому розумінні вона трактується як володіння знаннями, що дозволяють судити про будь-що компетентно, висловлювати авторитетне судження [7]. З іншого боку, компетентність розглядається як рівень досягнення компетенцій, тобто тих вузлових питань, стосовно яких фахівець має належні знання і досвід. Згідно з поглядами Е. Шейна, компетентність є однією з восьми основних кар'єрних орієнтацій („якорів”), що пов'язана з наявністю здібностей і талантів у певній галузі [8]. Ці люди прагнуть визнання своїх талантів, яке має виражатися в статусі, що відповідає їх майстерності.

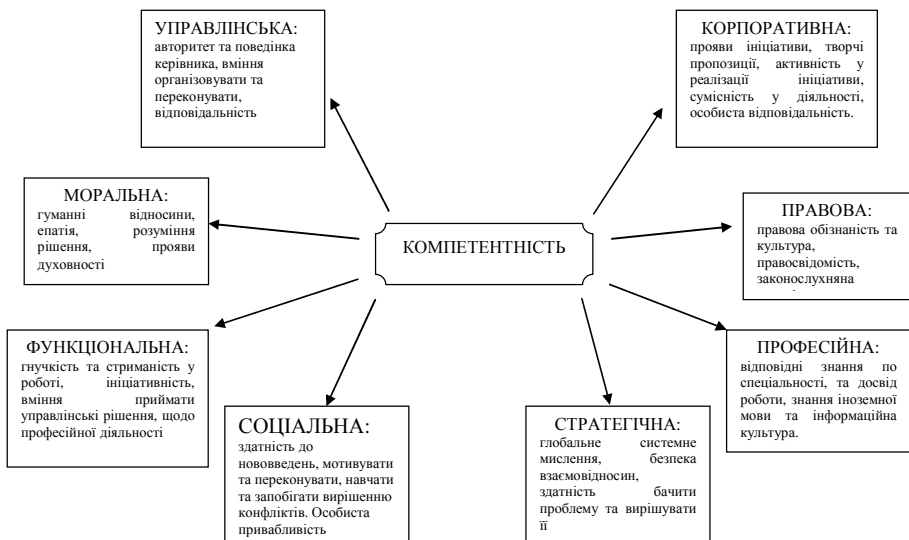
Розглядаючи проблему професіоналізму з точки зору акмеологічної психології, вчені акцентують увагу на таких загальних ознаках професіоналізму [2]:

- володіння спеціальними знаннями про цілі, зміст об'єкта та засоби праці;
- формування спеціальних вмінь на всіх етапах діяльності (підготовчому, виконавчому, підсумковому);
- володіння спеціальними якостями особистості, які дозволяють здійснювати процес діяльності та одержувати певні результати.

У змісті професійної компетентності фахівців, слід відзначити складну, динамічну систему мотивів, особистісних помислів і цілей, що постійно розвивається. Вона містить індивідуально вироблені стратегії, засоби орієнтації у дійсності та підходи щодо вирішення завдань і включає такі компоненти [5, 1 – 3]:

- компетентність діяльності, спілкування та саморозвитку особистості фахівця як основу всієї інтегральної компетентності;
- професійну творчість діяльності, що включає спрямованість на системний пошук засобів та прийомів вирішення проблем професійної діяльності;
- системне та модельне мислення, як необхідну умову організації та здійснення управлінської праці при вирішенні складних нестандартних завдань;
- конкретно-предметні знання, що є підґрунтям формування компетентності;
- праксеологічну, рефлексивну та інформаційну озброєність при вирішенні різних проблем професійної діяльності.

Аналіз даних В.І.Носкова, А. В.Кальянова, О. В.Мирошніченко про складові різних видів компетентності [6] узагальнено у схемі 1.

Рис.1 Види та компоненти компетентності

Важливим різновидом компетентності фахівців природничого профілю є професійна компетентність. Для її формування і розвитку необхідне, перш за все, опанування відповідних знань по спеціальності (ботанічних, сільськогосподарських, генетичних, фізіологічних цитологічних тощо); здатність до інтеграції, що передбачає спроможність викладача використовувати знання з різних предметних галузей, зокрема аграрного виробництва для створення нових агрономічних знань, умінь, навичок, шляхів розв'язування поставлених завдань та перенесення знань з однієї предметної галузі в іншу передбачає не просто перенесення на рівні фактів, а вміння узагальнювати, на основі цього формувати дослідницькі компетентності.

Сьогодні людство все більше приходить до розуміння потреби активних, проте науково і технологічно обґрунтованих, екологічно доцільних дій щодо оточуючого середовища, збереження і використання земельних та інших природних ресурсів. Ця проблема має вирішуватися у процесі систематичної і планомірної роботи, спрямованої на формування фахівця нової генерації, який забезпечить не лише нове ставлення підростаючих поколінь до довкілля, а й ефективне засвоєння аграрних знань учнями, підкріплення їх практичним досвідом сільськогосподарської діяльності, реальну реалізацію профільності шкільної освіти.

Це означає необхідність розроблення наукових основ, введення нових підходів в організації і змісті аграрної підготовки вчителів природничих дисциплін у педагогічному ВНЗ III – IV рівнів акредитації. Саме тому необхідно вдосконалювати зміст навчання, підбирати до нього тільки необхідний матеріал відповідно до пізнавальних можливостей студента, піднімати рівень педагогічної майстерності викладача, переходити від репродуктивних форм та методів навчання до творчих, проблемних, спрямованих на розвиток творчих здібностей студента, формування мотивів їх самостійної роботи. Сприятиме активізації самостійної роботи студентів у вивченні природничих дисциплін формування здорового мікроклімату в групі, духу колективної взаємодопомоги та оптимізму. Не готові рецепти, а принципи, орієнтири, що ведуть до істини, повинні превалювати у навчально-виховній роботі викладачів та наставників

(кураторів). Вивчення актуальних і специфічних питань аграрного виробництва вирішить проблему впровадження результатів наукових досліджень, сприятиме професійному зростанню викладачів, використанню їх творчого та наукового потенціалу. А головне, це сприятиме оптимізації змісту навчання та підвищенню рівня підготовки фахівців.

Відповідно до сучасних вимог щодо їх структури, обсягу та змісту, не потрібно ідеалізувати тестування як єдину форму контролю знань студентів, а оптимально поєднувати його з іншими видами контролю. У навчальному процесі необхідно широко впроваджувати демонстраційні ділянки з новітніми технологіями вирощування с.-г. культур, забезпечивши їх сучасною технікою та обладнанням

Актуальність і важливість аграрної підготовки визначається декількома чинниками:

- по-перше, виникає нагальна проблема масштабного оновлення підготовки вчителя природничих дисциплін на засадах аграрної науки у зв'язку з потребою формування нового господарського мислення підрастаючих поколінь та зміною ціннісно-екологічних пріоритетів людства; актуальність цієї проблеми належить до предметної сфери компетентності вчителів даного фаху, ставить їх у центральне положення стосовно інших учасників навчально-виховного процесу;
- по – друге, необхідність методолого – теоретичного узагальнення багатогранного і складного процесу становлення і розвитку аграрної підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін її історичних аспектів, що дозволяє простежити основні тенденції зміни цілей, змісту і форм аграрної освіти педагогів залежно від розвитку педагогічної і сільськогосподарської науки, соціального замовлення держави і розробити рекомендації щодо суттєвого вдосконалення існуючої системи підготовки;
- по – третє, недостатнім рівнем дослідження проблеми. Аналіз комплексу наукових праць і досвіду свідчить, що в умовах сучасної педагогічної освіти аграрні знання стають для вчителів природничих дисциплін важливими в їхній професійній діяльності, але недостатня розробленість наукових основ та технологій аграрної підготовки не дозволяє переважній більшості вчителів викладати на високому професійному рівні нові інтегровані природничо-наукові курси та забезпечувати сільськогосподарські профілі шкільної освіти. Все це зумовлює актуальність і доцільність пошуку сучасних наукових основ та шляхів подальшого вдосконалення аграрної підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін;
- по – четверте, вищі педагогічні заклади освіти педагогічному III – IV рівнів акредитації готують фахівців природничих дисциплін до професійної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах різних типів, тому індивідуальна компетентність педагога, сформована у процесі фундаментальної підготовки, розглядається нами як невідмінна умова раціональної організації і проведення різнобічної діяльності у межах обраного фаху з метою виконання комплексу завдань освіти, які вимагають глибокої аграрної підготовки.

Таким чином, вагомість агрономічних знань зумовлена необхідністю вдосконалення підготовки майбутнього вчителя природничих дисциплін у цілому та наукового пошуку шляхів подальшого вдосконалення аграрної освіти майбутніх фахівців природничих дисциплін.

Література

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности. – М.: Наука, 1980. – 334 с.
2. Деркач А. А., Кузьмина Н. В. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма. – М.: РАУ. 1993. – 23 с.
3. Васильков В. М., Василькова О. І. Професійне становлення особистості як об'єкт міждисциплінарного аналізу // В кн.: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції „Методологія сучасних досліджень соціальних, економічних та психологічних проблем регіону”, м. Донецьк, 22 лютого 2000 року. – Донецьк, 2000 – С. 89 – 93.
4. Кіпень В., Коржов Г. Викладачі вузів: соціологічний портрет. – Донецьк: Астро, 2001. – 199 с.
5. Нечаев Н. Н. Деятельный подход как основа системного построения модели специалиста // Содержание подготовки специалистов с высшим и средним специальным образованием. – М.: НИИВШ, 1994. – С. 7 – 19.
6. Носков В. И., Кальянов А. В., Мирошниченко О. В. и др. Инновационные технологии в гуманитарном вузе / Под ред. проф. В. И. Носкова. – Донецк: ООО „Лебедь”, 2002. – 288 с.
7. Руденко О. В. Підвищення компетентності працівників освіти у спілкуванні // Наукові записки інституту психології імені Г. С. Костюка в 3-х томах. – Т. 3. – За ред. академіка С. Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – С. 477 – 482.
8. Рустанович-Варфоломєєва З. А. Кар'єрні орієнтації та можливість самореалізації студентської молоді // Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка в 3-х томах. – Т. 3. – За ред. академіка С. Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – С. 198 – 506.

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ СТВОРЕННЯ АГРО-ЕКОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ В ПОЛТАВІ

Пустовіт С.В. (Полтава)

Зі вступом України до світової організації торгівлі, та зважаючи на європейський вектор розвитку суспільства, економіки, освіти виникає необхідність у створенні інтегрованих об'єднань організацій для вирішення цілого ряду важливих питань. Одним з таких об'єднань є Агро-Екологічний Центр (проект Tempus 2006). Європейські партнери проекту:

Європейська комісія. Генеральне управління освітою та культурою	http://ec.europa.eu/education/programmes/tempus/index_en.html
Університет Хохенхайм (Німеччина)	https://www.uni-hohenheim.de
Університет Штутгарт (Німеччина)	http://www.uni-stuttgart.de
Муніципалітет м. Фільдерштадт (Німеччина)	http://www.filderstadt.de
Варшавський університет природничих наук (Польща)	http://www.sggw.pl